

Premlčania práva v osobitných prípadoch

JUDr. Imrich Fekete, CSc.

JA SR Omšenie - 25. 4. 2019

Osobitné prípady premlčania práva podľa OZ a OBZ

Občiansky zákonník osobitne upravuje:

→ premlčanie práva, ktoré sa malo predtým uplatniť u príslušného subjektu (§ 102 OZ),
→ premlčanie práva na plnenie z poistenia (§ 104 OZ), → premlčanie práva na vydanie dedičstva (§ 105 OZ), → premlčanie práva na náhradu škody (§ 106 OZ), → premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 OZ), → premlčanie práva z prepravy (§ 108 OZ), → premlčanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (§ 109), → premlčanie práva priznaného súdom a uznaného dlžníkom (§ 112 OZ).

Právna úprava premlčania zahrnutá do Občianskeho zákonníka ako všeobecného predpisu súkromného práva sa podporne použije aj na iné oblasti súkromného práva (napr. rodinné právo, pracovné právo, zmenkové právo) alebo na premlčanie práva podľa osobitných predpisov, ak niet špeciálnej úpravy.

Osobitná úprava premlčania platí v obchodnom práve podľa Obchodného zákonníka, ktorý upravuje najmä:

→ premlčanie práva zo zodpovednosti za vady (§ 393 ods. 1 OBZ), → premlčanie práva na náhradu škody (§ 398 OBZ), → premlčanie práva vzniknuté na základe porušenia práva (napr. zmluvná pokuta, úroky z omeškania) (§ 393 ods. 1 OBZ), → premlčanie práva uskutočniť právny úkon (§ 391 ods. 2 OBZ), → premlčanie práv vzniknutých zo škody na dopravovaných veciach a za oneskorené doručenie zásielky (§ 399 OBZ), → premlčanie práva odstúpiť od zmluvy (§ 394 ods. 1 OBZ), → Premlčanie práva na vrátenie plnenia uskutočneného z neplatnej zmluvy (§ 394 ods. 2 OBZ), → premlčanie práva na náhradu škody spôsobenej neplatnosťou právneho úkonu (§ 394 ods. 3 OBZ), → premlčanie práva pri záväzkoch na vydanie veci (§ 395 OBZ), → premlčanie práva na peňažné prostriedky uložené na bežnom alebo vkladovom účte (§ 396 OBZ).

Povinné predžalobné uplatnenie práva

Všeobecné pravidlo: Premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

§ 102 OZ: Pri právach, ktoré sa musia najprv uplatniť u fyzickej alebo právnickej osoby začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo takto uplatnilo.

Jednotlivé prípady, keď treba uplatniť právo najprv u povinného subjektu uvádza OZ ...

Na uplatnenie práva u povinného subjektu v prepadnej (prekluzívnej) lehote nadväzuje začiatok plynutia všeobecnej 3-ročnej premlčacej doby (§ 101 OZ). Začiatok premlčacej doby pripadá na deň, kedy došlo k uplatneniu práva u fyzickej alebo právnickej osoby (§ 102 OZ).

 Práva zo zodpovednosti za vady vecí, pre ktoré platí záručná doba, zaniknú, ak neboli uplatnené v záručnej dobe. Neuplatnenie práv v týchto lehotách má bez ďalšieho za následok zánik práv. Ak sa však práva zo zodpovednosti za vady uplatnili v týchto lehotách a ak neboli uspokojené, môže sa kupujúci domáhať ochrany na súde; podľa ustanovení § 101 a § 102 OZ premlčanie týchto práv nastane uplynutím troch rokov odo dňa, keď sa právo uplatnilo u predávajúceho (*R 2/1978, s. 42 ods. 2 a 3*).

 Ak objednávateľ právo zo zodpovednosti za vady uplatnil u zhotoviteľa najneskôr v reklamačnej lehote, avšak zhotoviteľ mu nevyhovel, môže sa domáhať svojho práva na súde vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť odo dňa, keď sa právo takto u zhotoviteľa uplatnilo (*§ 101 a § 102 OZ*) (*R 2/1978, s. 47 ods. 4*).

Uplatnenie práva u povinného subjektu podľa § 102 OZ sa musí vykonať v prekluzívnej lehote. Pokiaľ sa právo takýmto spôsobom neuplatní včas, dochádza k zániku práva (pozri § 583 OZ) a potom samozrejme už plynutie ďalšej (premlčacej) doby neprichádza do úvahy.

Premlčanie záložného práva

Záložné právo sa premlčuje. Predmetom premlčania je výkon záložného práva. **Premlčanie záložného práva je spojené s momentom splatnosti pohľadávky** (§ 101 OZ), kedy záložný veriteľ môže začať s výkonom záložného práva. **Výnimku navrhuje § 105 ods. 2 návrh veľkej novely OZ:** Nárok zo záložného práva k hnutelnej veci sa nepremilčí, ak má záložný veriteľ záloh u seba, alebo ho pre neho opatruje iná osoba.

Premlčanie záložného práva ako akcesorického práva voči hlavnej (zabezpečovanej pohľadávky) je podmienené premlčaním pohľadávky, ktorú záložné právo zabezpečuje. Z ustanovenia § 100 ods. 2 tretej vety OZ možno vyvodit', že **záložné právo sa nepremilčuje skôr, než zabezpečená pohľadávka** (rovnako Ro NS SR z 25. 4. 2012, sp. zn. 1 Cdo 71/2010), môže sa však premlčať najskôr zároveň s hlavnou (zabezpečenou) pohľadávkou. Návrh novely OZ - § 105 ods. 1 NOZ: **Nárok zo záložného práva sa nepremilčí skôr než pohľadávka, ktorú záložné právo zabezpečuje.**

Záložné právo môže byť premlčané **neskôr ako zabezpečená pohľadávka**, ak na základe dohody medzi záložným veriteľom a dlžníkom **dôjde k zmene obsahu zabezpečenej pohľadávky**. Závislosť záložného práva na premlčaní pohľadávky vyjadruje § 151j ods. 2 OZ: **Ak nedošlo k premlčaniu záložného práva, môže záložný veriteľ uspokojiť svoje právo (pohľadávku) zo zálohu aj v prípade, keď už medzitým došlo k premlčaniu jeho hlavnej (zabezpečenej) pohľadávky voči dlžníkovi.**

Začiatok premlčania záložného práva je zjednotený s počiatkom premlčania zabezpečenej pohľadávky. Ak záložné právo vznikne až po splatnosti pohľadávky, začína plynúť premlčacia doba zároveň so vznikom záložného práva (pozri k tomu § 151e OZ). Záložné právo podlieha premlčaniu v 3-ročnej premlčacej dobe.

Ak bolo **záložné právo priznané právoplatným rozhodnutím súdu** alebo iného orgánu, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď sa malo podľa rozhodnutia plniť (§ 110 ods. 1 veta prvá OZ); v prípade, že záložné právo bolo záložným dlžníkom písomne uznané čo do dôvodu a výšky, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď k uznaniu došlo, alebo, ak bola v uznaní uvedená lehota na plnenie, od uplynutia tejto lehoty (§ 110 ods. 1 druhá veta OZ). Premlčanie záložného práva sa stáva bezpredmetným, keď **zanikne hlavný záväzkový vzťah** medzi dlžníkom a veriteľom. Z ustanovenia § 151md ods. 1 písm. a) OZ vyplýva, že záložné právo zanikne zánikom pohľadávky. Ak teda zanikne záložné právo, niet to, čo by sa mohlo premlčať.

Premlčanie práva na poistné plnenie

§ 104 OZ: Pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti. Celková dĺžka je stanovená na štyri roky (1 + 3) po poistnej udalosti.

Ustanovenie § 104 OZ sa týka premlčania práva poisteného na poistné plnenie. Netýka sa ostatných práv, ktoré prislúchajú poistenému či poisťovateľovi z poistného pomeru. Tieto práva sa premlčujú vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe, ktorá – na rozdiel od poistného plnenia – začína plynúť odo dňa, keď právo mohlo byť vykonané po prvý raz.

Ustanovenie § 104 OZ sa týka premlčania práva poisteného na poistné plnenie. Netýka sa iných práv, ktoré prislúchajú poistenému či poisťovateľovi z poistného pomeru. Tieto práva sa premlčujú vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe, ktorá – na rozdiel od poistného plnenia – začína plynúť odo dňa, keď právo mohlo byť vykonané po prvý raz. Takýmto spôsobom sa premlčí napr. právo poisťovateľa na zaplatenie splatného poistného, postihové právo poisťovateľa podľa § 825 a § 826 OZ alebo právo poisteného na náhradu nákladov, ktoré vynaložil na odvrátenie poistnej udalosti (pozri § 810 OZ).

 Ústavní soud má zato, že promlčecí lhůta k podání žaloby na zaplacení dlužného pojistného, pokud nedošlo k zániku pojistného vztahu již dříve, a to z důvodu změny vlastníka pojištěné věci, která je právně relevantní za zákonem stanovených podmínek, které se odrážejí také ve všeobecných pojistných podmínkách, by **počala běžet dle § 101 o. z. dne následujícího po dni splatnosti pojistného, neboť tohoto dne mohlo být právo vykonáno poprvé, přičemž okamžik případného následného zániku pojištění z důvodu nezaplacení dlužného pojistného nemá na tuto skutečnost vliv.** Je pravdou, že stěžovatel by mohl za situace, kdy by pojistný vztah trval i po okamžiku splatnosti pojistného, uhradit dlužné pojistné i následně, kdykoliv do zániku pojištění, avšak taková úhrada by již byla učiněna nepochybně za běhu promlčecí lhůty (Na ÚS ČR z 15. 3. 2010, sp. zn. I.ÚS 2502/09).

Ak účastníkmi poistnej zmluvy sú **subjekty obchodného práva**, aj v tomto prípade je potrebné aplikovať ustanovenie § 104 OZ. Ide o veľmi špecifickú úpravu, ktorá kombinuje všeobecnú a osobitnú premlčaciu dobu a ktorá nemá v našom právnom poriadku obdobu. V prípade aplikácie § 104 OZ alebo všeobecnej premlčacej doby podľa OBZ (§ 397) je výsledok rovnaký.

Premlčanie práva na poistné plnenie - začiatok plynutia

Rozhodujúcou skutočnosťou pre určenie začiatku plynutia premlčacej doby je totiž okamih, **kedy došlo k poistnej udalosti (pozri § 797 ods. 2 OZ), nie dátum splatnosti poistného plnenia – pozri § 797 ods. 3 OZ).**

 Začiatok premlčacej doby na uplatnenie nároku na poistné plnenie je určený v ustanovení **§ 104 OZ objektívne, a to pre všetky druhy poistenia.** Jej celková dĺžka sú štyri roky a plynie od poistnej udalosti, ktorá je vymedzená poistnými podmienkami pre jednotlivé druhy poistenia, a to bez ohľadu na to, kedy bola poistná udalosť poisťovni oznámená a kedy sa poistné plnenie stalo splatným, teda kedy došlo k vzniku nároku (*actio nata*). Pre určenie začiatku plynutia premlčacej doby je teda rozhodujúca skutočnosť okamih vzniku poistnej udalosti, a to bez ohľadu na to, či a prípadne kedy sa prejavili ďalšie vplyvy tej istej poistnej udalosti (*Ro NS ČR z 23. 2. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3771/2008*).

Úrazové poistenie – odlišný začiatok plynutia premlčacej doby

 Premlčacia doba pri úrazovom poistení podľa ustanovenia § 104 OZ **začína plynúť nie po roku od úrazu, ale po roku odo dňa, keď sa prejavili následky úrazu.** Ak však následky úrazu nastali až po zániku poistenia, hoci k úrazu došlo počas poistenia, vznikne poisťovni povinnosť plniť iba v tom prípade, ak sa následky prejavili v čase troch rokov od úrazu (§ 28 ods. 1 citovanej vyhlášky; ~~teraz~~ teraz poistné podmienky poisťovateľa). Poisťovni povinnosť podľa podmienok poistnej zmluvy vôbec nevznikla, ak následky úrazu nastali po čase dlhšom ako tri roky od úrazu (*R 11/1972*).

 Premlčacia doba podľa ustanovenia § 104 OZ začína plynúť nie za rok odo dňa pôsobenia skutočností (~~skutočností~~ skutočností, ktoré spôsobili telesné poškodenie alebo smrť poisteného) uvedených v § 22 vyhlášky č. 49/1964 Zb. v znení vyhlášky č. 55/1970 Zb. (~~zrušená~~ zrušená vyhláškou č. 364/1991 Zb.), ale **za rok odo dňa, kedy sa prejavilo telesné poškodenie alebo nastala smrť** (*Rc 56/2001*).

Priamy nárok z PZP a plynutie premlčacej doby

§ 15 ZPZP: (1) Náhradu škody uhradza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať. **(2) Na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila.**

Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 27. 8. 2014 sp. zn. 2 M Cdo 9/2013 rieši otázku, či včas uplatnený nárok u poisťovateľa podľa § 15 ZPZP znamená za včas uplatnený aj u škodcu (ide teda o solidaritu?)

Odôvodnenie ⇒

„Poisťovateľ má pri uplatnení nároku poškodeného na náhradu škody rovnaké právne postavenie ako osoba, ktorá škodu priamo spôsobila. Napriek tomu tieto dva nároky na náhradu škody nemožno stotožňovať, a to ani vo vzťahu k posúdeniu otázky premlčania. Ide o situáciu, keď jeden subjekt má nárok na to isté plnenie od dvoch subjektov, pričom proti každému z nich z iného právneho dôvodu; proti škodcovi ide o nárok z titulu náhrady škody, proti jeho poisťovateľovi ide o osobitné právo na plnenie založené všeobecne záväzným právnym predpisom (§ 15 ZPZP). **Postavenie škodcu a jeho poisťovateľa voči poškodenému je v takom prípade obdobné postaveniu dlžníka a ručiteľa voči veriteľovi, t. j. že ide o dva záväzky zaplatiť veriteľovi ten istý dlh, pričom veriteľ nemôže dostať to isté plnenie dvakrát.** Navrhovateľ mal preto v súdnej veci možnosť uplatniť si nárok na náhradu škody buď od odporkyne 1/, od odporcu 2/ alebo od oboch naraz, pričom začatie plynutia premlčacej doby sa u odporcov posudzuje osobitne. Tvrdenie generálneho prokurátora, že včasným uplatnením nároku u poisťovateľa je nárok včas uplatnený aj proti odporcovi 2/ ako škodcovi, nemá oporu v žiadnom zákonnom ustanovení, naopak je v rozpore s ustanovením § 15 zákona č. 381/2001 Z. z., ktoré umožňuje poškodenému pri uplatnení si náhrady škody žalovať poisťovateľa alebo/aj škodcu. Skutočnosť, že navrhovateľ si neuplatnil svoj nárok na náhradu škody proti škodcovi včas má za následok, že jeho nárok je voči nemu premlčaný. GP SR preto aj z tohto dôvodu namieta nesprávne právne posúdenie súdmi nižšieho stupňa neopodstatnene“.

Premlčanie práva na vydanie dedičstva

§ 105 OZ: **Ak ide o právo oprávneného dediča na vydanie dedičstva (§ 485), začína plynúť premlčacia doba od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa dedičské konanie skončilo.**

vneného dediča na vydanie dedičstva voči nepravému dedičovi (§ 485 OZ). Po uplynutí uvedenej premlčacej doby nemôže oprávnený dedič s úspechom žalovať o vydania dedičstva (*hereditas petitio*) nepravého dediča, ak sa ten dovoľá v súdnom konaní premlčania.

Začiatok plynutia všeobecnej 3-ročnej premlčacej doby je **právoplatnosť rozhodnutia súdu, ktorým bolo dedičské konanie ukončené** (pozri § 481, § 483 a § 484 OZ a § 175q OSP). Uvedené platí aj vtedy, keď oprávneného dediča v konaní o dedičstve ostatní dedičia zatajili.

Ak došlo ku konaniu o **novobjavenom majetku** poručiteľa (§ 175x OSP), začína plynúť nová premlčacia doba týkajúca sa tohto majetku až od právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým bolo dedičské konanie o novobjavenom majetku právoplatne skončené. Nie je pritom rozhodujúce, aká doba uplynula od skončenia pôvodného konania o dedičstve.

 Nárok na zaplatenie hodnoty dedičského podielu uplatnený dedičom, ktorý bol zistený až neskôr, sa premlčuje v trojročnej lehote aj vtedy, ak dedič, ktorému bude nadobudnutie dedičstva potvrdené, ďalšieho dediča v konaní úmyselne neuviedol, prípadne zamlčal (*R 58/1958*).

 Nárok oprávneného dediča na vydanie dedičstva podľa § 485 OZ sa premlčuje v trojročnej lehote podľa § 101 OZ (*V 18/1973 a Z IV, s. 650*).

Ustanovenie § 105 OZ je v rozpore s čl. 20 ods. 1 Ústavy SR (napr. čl. 533 ods. 2 CCI výslovne ustanovuje, že dedičská žaloba je nepremlčateľná). Návrh OZ z 15. 10. 2018 už s premlčaním práva na vydanie dedičstva nepočíta.

Premlčanie práv z prepravy

§ 108 OZ: Práva z prepravy sa premlčujú za jeden rok s výnimkou práv na náhradu škody pri preprave osôb.

Právo na náhradu škody sa musí najprv uplatniť u dopravcu v šesťmesačnej prekluzívnej lehote (pozri § 763 ods. 3, § 771 a § 583 OZ). Inak právo zanikne. Uplatnenie práva u dopravcu je podmienkou začatia plynutia premlčacej doby podľa § 108 OZ.

Premlčacia doba podľa tohto ustanovenia sa vzťahuje na všetky práva z prepravy (pozri napr. § 763 ods. 3 a § 770 ods. 1 OZ), teda aj na právo na náhradu škody (pozri § 763 ods. 2, § 764 ods. 2, § 769 ods. 3 a § 770 ods. 2 OZ), avšak s jednou výnimkou.

Právo cestujúceho na náhradu škody na zdraví alebo na batožinách prepravovaných spoločne s ním, alebo na veciach, ktoré mal pri sebe, ktorá vznikla pri preprave osôb, kde dopravca zodpovedá podľa ustanovení o zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov (§ 427 až 431 OZ), podlieha z hľadiska premlčacej doby všeobecnej úprave premlčania práv na náhradu škody podľa ustanovenia § 106 OZ (pozri § 764 ods. 1 OZ).

Premlčacia doba práv z prepravy začína plynúť dňom, kedy právo bolo včas uplatnené buď cestujúcim, či odosielateľom u dopravcu (pozri § 763 ods. 3 a § 771 OZ). Začiatok plynutia premlčacej doby podľa § 108 OZ je podmienený ustanovením § 102 OZ.

 Nárok na náhradu škody, ktorá vznikla pri nákladnej preprave na prepravovanej zásielke, treba uplatniť najprv u dopravcu, a to do šiestich mesiacov od vydania zásielky príjemcovi, alebo, ak k vydaniu zásielky nedošlo, do šiestich mesiacov od prevzatia zásielky na prepravu; inak právo zanikne (§ 771 OZ). Pokiaľ ide o premlčanie práva z nákladnej prepravy, treba vychádzať z ustanovenia § 108 OZ, podľa ktorého sa tieto práva premlčujú o jeden rok (*R 2/1978, s. 69 ods. 2 a 3*).

§ 399 OBZ: Práva vzniknuté zo škody na dopravovaných veciach a z oneskoreného doručenia zásielky voči zasielateľovi a voči dopravcovi sa premlčujú uplynutím jedného roka. Pri právach vzniknutých z celkového zničenia alebo straty zásielky plynie premlčacia doba odo dňa, keď zásielka mala byť doručená príjemcovi, pri ostatných právach odo dňa, keď zásielka bola doručená. Pre škodu vedome spôsobenú platí všeobecná premlčacia doba ustanovená v § 397.

Premlčanie práva z vecného bremena

§ 109 OZ: Právo zodpovedajúce vecnému bremenu sa premlčí, ak sa desať rokov nevykonávalo.

§ 106 NOZ: Premlčanie nároku zodpovedajúceho vecnému bremenu

Nárok zodpovedajúci vecnému bremenu sa premlčí, ak sa desať rokov nevykonával.

Premlčanie v prípade vecných bremien sa týka práva, ktoré prislúcha oprávnenému z vecného bremena (pozri § 151n ods. 1 OZ). Takým právom môže byť napr. právo prechodu alebo právo odvádzania dažďovej vody cez susedný pozemok, k sa nevykonáva po dlhšiu dobu a prestalo tak plniť svoju spoločenskú funkciu. V takom prípade nie je potom spravodlivé od povinného žiadať, aby naďalej strpel vecnoprávne zaťaženie svojej nehnuteľnosti.

Uplynutím 10-ročnej premlčacej doby vzniká právo povinného, t. j. nositeľa povinnosti z vecného bremena, vzniesť námietku premlčania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Vznesením námietky premlčania zaniká právo oprávneného domáhať sa splnenia povinnosti povinného, aby strpel výkon tohto práva oprávneným; právo zodpovedajúce vecnému bremenu i povinnosť z vecného bremena trvajú po uplynutí premlčacej doby ďalej v naturálnej forme.

 Pokiaľ žalovaný tvrdí, že jeho oprávnenie vyplýva z vecného bremena, treba zisťovať nielen to, či toto vecné bremeno platne vzniklo, ale aj tú skutočnosť, či medzičasom nezaniklo, napr. premlčaním v predpísanej premlčacej dobe (*R 65/1972, s. 495*).

Začiatok plynutia premlčania práva z vecného bremena

Začiatok plynutia premlčacej doby závisí od obsahu vecného bremena.

Pri vecných bremenách, pri ktorých má povinnosť formu určitého konania (*facere*) (napr. povinný má udržiavať nehnuteľnosť v určitom stave), začína plynúť premlčacia doba okamihom, keď povinný subjekt prestal plniť stanovenú povinnosť (t. j. až vtedy, ak nastane nevykonávanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu oprávneným).

Ak vecné bremeno spočíva v opakujúcej sa povinnosti k určitému termínu, začína premlčacia doba plynúť dňom nasledujúcim po dni, v ktorom mala byť povinnosť splnená.

Ak ide o povinnosť udržiavať určitý stav (napr. zabezpečovať prevádzkyschopnosť kanalizačného potrubia), začne plynúť premlčacia doba tým dňom, keď nastal stav odporujúci tejto povinnosti.

V prípade, keď má povinnosť z vecného bremena formu povinnosti niečoho sa zdržať (*omittere*) (napr. povinný sa má zdržať výstavby domu nad určitú výšku, aby netienil susedov pozemok) a tejto povinnosti zodpovedá právo domáhať sa toho, aby povinný zachovával stanovenú povinnosť, premlčacia doba začína plynúť okamihom, keď povinný určenú povinnosť porušil.

Pri právach zodpovedajúcich vecným bremenám, ktorým korešponduje povinnosť strpieť konanie iného (*pati*) (napr. strpieť prechod, prejazd cez pozemok), začína premlčacia doba plynúť tým dňom, keď oprávnený prestal vykonávať svoje právo. Rozhodným dňom je deň posledného výkonu práva.

Premlčanie vecného bremena – súdna prax

 Ro KS v Trnave, sp. 10Co/30/2012: „Vecné bremeno, ktoré navrhovatelia bezodplatne zriadili v prospech odporcu (svojho syna) spočívalo v povinnosti navrhovateľov (ako vlastníkov zataženého pozemku) **strpieť užívanie pozemku a umožnení nadstavby na rodinný dom**, tiež prevedenia všetkých prác spojených s nadstavbou v plnom rozsahu. **Právo zodpovedajúce vecnému bremenu nadobudol odporca dňom právoplatnosti vkladu Zmluvy o zriadení vecného bremena do katastra nehnuteľností. Jednoznačne týmto dňom začala plynúť 10-ročná premlčacia doba podľa § 109 O. z., teda dňom, kedy oprávnený z vecného bremena mal prvýkrát možnosť (i právne) vykonávať svoje právo plynúce z vecného bremena.** Premlčacia doba začína plynúť vždy, keď oprávnený (tu odporca) z vecného bremena prestane svoje právo vykonávať, v prejednávanej veci však reálne ani nedošlo k žiadnym krokom zo strany odporcu, z ktorých by bolo možné fakticky dovodiť úmysel realizovať nadstavbu na rodinnom dome .... Nie je rozhodujúce, či k nevykonávaniu práva došlo z objektívnych či subjektívnych dôvodov, rozhodujúce je, že existuje stav nevykonávania práva odporcu z vecného bremena mu plynúceho.“

Uplynutím 10-ročnej premlčacej doby vzniká právo povinného, t. j. nositeľa povinnosti z vecného bremena, vzniesť námietku premlčania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu.

 Je-li právo odpovídající věcnému břemeni promlčeno, může se povinný z věcného břemene žalobou úspěšně domoci toho, aby se oprávněný výkonu takového práva zdržel ... Promlčenému právu odpovídajícímu věcnému břemeni nelze poskytnout soudní ochranu.“

 Pokiaľ žalovaný tvrdí, že jeho oprávnenie vyplýva z vecného bremena, treba zisťovať nielen to, či toto vecné bremeno platne vzniklo, ale aj tú skutočnosť, či medzičasom nezaniklo, napr. premlčaním v predpísanej premlčacej dobe (R 65/1972, s. 495).

Premlčanie práva na náhradu škody

§ 106 OZ: (1) Právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. (2) Najneskoršie sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky, a ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

Ustanovenie § 106 OZ upravuje premlčaciu dobu **vo vzťahu k všetkým právam na náhradu škody**. Táto premlčacia doba sa uplatní vo vzťahu k ustanoveniam § 420 a nasl. OZ, ale aj vo vzťahu k tým ustanoveniam Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú zodpovednosť za škodu v rámci špecifických právnych vzťahov (pozri napr. § 42 a § 510 OZ a pod).

Podmienkou začatia plynutia premlčacej doby na náhradu škody je v zákonom stanovených prípadoch uplatnenie práva na náhradu škody v prekluzívnej lehote u príslušného orgánu (pozri napr. § 443, § 655 ods. 2, § 763 ods. 3 a § 771 OZ).

Rovnaká úprava ako na premlčanie práva na náhradu škody proti osobe, ktorá škodu spôsobila prevádzkou motorového vozidla (§ 15 ods. 2 PZP).

Obchodný zákonník je voči podnikateľovi prísnejší, pretože za začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby stanovuje subjektívne. Je to deň, keď sa poškodený mohol dozvedieť o škode a o osobe, ktorá je povinná ju nahradiť (§ 398 OBZ). Je to teda deň, keď mal poškodený podnikateľ možnosť pri náležitej starostlivosti získať informácie o škode a o tom, kto za škodu zodpovedá. Obchodný zákonník obmedzil subjektívnu premlčaciu dobu pri práve na náhradu škody desiatimi rokmi. → NOZ

Návrh zmeny Občianskeho zákonníka

§ 113 NOZ - Premlčanie nároku na náhradu škody

Pri nároku na náhradu škody začne premlčacia lehota plynúť odo dňa, keď sa poškodený dozvedel alebo pri náležitej starostlivosti mohol dozvedieť o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Najneskôr sa nárok na náhradu škody premlčí za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o nárok na náhradu škody na zdraví alebo osobnej slobode, nárok na náhradu škody pri usmrtení, alebo o nárok na náhradu nemajetkovej škody sekundárnych obetí.

Navrhované znenie vychádza z pôvodného § 106 ods. 1 a 2. Subjektívna premlčacia lehota sa oproti predchádzajúcej úprave **predlžuje na tri roky**; avšak začiatok jej plynutia je podmienený (alternatívne) buď tým, že sa poškodený dozvie alebo sa pri náležitej starostlivosti **mohol dozvedieť o (kumulatívne) škode a o tom, kto za ňu zodpovedá**. Na zachovanie náležitej starostlivosti vyžaduje zákon v základných ustanoveniach o záväzkovom práve dodržanie starostlivosti všeobecne vyžadovanej pre daný typ záväzku a daný druh vzťahu medzi stranami, ak z okolností nevyplýva inak. **Objektívna premlčacia lehota je desaťročná, bez ohľadu na mieru zavinenia škodcu, a začiatok jej plynutia je viazaný na udalosť, z ktorej škoda vznikla; teda na konanie, opomenutie alebo inú skutočnosť, ktorá vznik škody vyvolala**. V prípade nárokov na náhradu škody na zdraví alebo osobnej slobode, pri usmrtení a pri nemajetkovej škode sekundárnych obetí sa objektívna premlčacia lehota nepoužije.

Občianskoprávna zodpovednosť za škodu - kombinácia premlčacích dôb

Pri práve na náhradu škody je teda stanovená **dvojitá kombinovaná premlčacia doba, a to subjektívna a objektívna**. Ich začiatok je stanovený samostatne; kým objektívna premlčacia doba plynie od tzv. škodovej udalosti, subjektívna plynie odo dňa, kedy sa poškodený dozvie o vzniknutej škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Ich vzájomný vzťah je taký, že sú od seba nezávislé čo do svojho priebehu, jeho začiatku i konca, a ak skončí priebeh jednej z nich, právo sa premlčí bez ohľadu na druhú premlčaciu dobu.

Pre **vzťah objektívnej a subjektívnej premlčacej doby** platí zásada, že lehota so subjektívne stanoveným začiatkom nemôže skončiť neskôr ako lehota s objektívne určeným začiatkom, ale môže skončiť najneskoršie s ňou. **Objektívna premlčacia doba týmto spôsobom konzumuje subjektívnu premlčaciu dobu, ktoré uplynie najneskoršie spolu s objektívnou premlčacou dobou**. V tejto súvislosti možno rozlišovať medzi troma prípadmi, ktoré môžu nastať, a to:

➡ začiatok subjektívnej doby nastane **v priebehu objektívnej doby a do jej skončenia tiež uplynie celá subjektívna doba**: právo sa premlčí uplynutím subjektívnej doby (na ďalšie plynutie objektívnej doby sa už neprihliada);

➡ začiatok subjektívnej doby nastane **v priebehu objektívnej doby**, ale do jej skončenia uplynie iba časť subjektívnej doby a ďalšia časť až po jej skončení: **právo sa premlčí uplynutím objektívnej doby** (pozri dikciu „Najneskoršie sa právo ... premlčí“...);

➡ začiatok subjektívnej doby nastane **až po skončení objektívnej doby**: právo sa premlčalo uplynutím objektívnej premlčacej doby a subjektívna doba nemá v tomto prípade právny význam.

Subjektívna premlčacia doba – vedomosť poškodeného

Občiansky zákonník viaže premlčanie práva z dôvodu uplynutia subjektívnej premlčacej doby na časovú podmienku uplynutia 2-ročnej doby na vedomosť poškodeného:

→ o škode

→ kto za ňu zodpovedá.

Premlčacia doba začína plynúť dňom, kedy sa **poškodený skutočne (nie iba predpokladane) dozvedel o škode**, t. j. kedy nadobudol vedomosť o rozsahu majetkovej ujmy určitého druhu, ktorý možno natoľko objektívne vyčíslieť v peniazoch, aby poškodený mohol svoj nárok uplatniť na súde, a ďalej o tom, kto za škodu zodpovedá (porovnaj R 38/1975).

🏛️ Pojem „**dozvie sa o škode**“ (§ 106 ods. 1 OZ) vyjadruje nielen vedomosť poškodeného o protiprávnom úkone alebo o udalosti, ktorou bola škoda spôsobená, ale aj o tom, že vznikla majetková ujma určitého druhu a rozsahu, ktorú možno natoľko objektívne vyjadriť – vyčíslieť v peniazoch, aby poškodený mohol svoj nárok na náhradu škody uplatniť aj na súde (Z IV, s. 634 ods. 3).

🏛️ **Nie je potrebné, aby poškodený poznal rozsah (výšku) škody presne** (napr. na základe odborného posudku), ale v zmysle ustanovenia § 106 ods. 1 OZ sa poškodený dozvie o škode vtedy, **keď má údaje, ktoré mu umožňujú podať žalobu o náhradu škody na súde, t. j. keď nadobudol vedomosť o rozsahu majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, a to aspoň v približnej sume s** možnosťou jej dodatočného spresnenia (Ro NS ČR z 29. 11. 2006, sp. zn. 25 Cdo 721/2005).

🏛️ Žalobkyňa sa dozvedela o tom, kto jej škodu na motorovom vozidle spôsobil v deň dopravnej nehody, tak ako preukazuje Záznam o dopravnej nehode z 29. júla 2000. Skutočnosť, že poškodená poznala identitu škodcu vyplýva aj z Potvrdenia o malej dopravnej nehode z 29. júla 2000 podpísané žalobkyňou, žalovaným 1/ a príslušníkom PZ SR. Vedomosť žalobkyne nielen o osobe škodcu (žalovaný 1/) ale aj o rozsahu škody na jej vozidle najneskôr dňa 22. augusta 2000 preukazuje zálohová faktúra z 21. augusta 2000, ktorú jej vystavil autoservis po dopravnej nehode. Od tohto okamihu, t.j. doručenia zálohovej faktúry 22. augusta 2000, žalobkyňa mala preukázateľne vedomosť nielen o tom, kto za škodu zodpovedá, ale aj o rozsahu škody a mohla si príslušnou žalobou na súde uplatniť aj nárok na náhradu škody, teda skôr, ako bola reálne vykonaná oprava vozidla. **So zreteľom na uvedené pre začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka nie je rozhodujúci okamih doručenia konečnej faktúry po vykonaní opravy motorového vozidla, z ktorej získala vedomosť o škode**, ako nesprávne ustálil súd prvého stupňa (Ro NS SR z 30. 3. 2011, sp. zn. 3 Cdo 231/2009).

Subjektívna premlčacia doba – škoda na zdraví

Subjektívna premlčacia doba má osobitný význam vo vzťahu **ku škode (ujme) na zdraví**, pri ktorej neexistuje žiadna objektívna premlčacia doba. Aj v týchto prípadoch je začiatok plynutia (subjektívnej) premlčacej doby viazaný na moment, kedy sa poškodený dozvedel, aká škoda na zdraví mu vznikla. Samotná skutočnosť, že škoda iba vzniká, resp. existencia škodovej udalosti, je z tohto hľadiska nerozhodná. **Jednotlivé nároky na náhradu škody na zdraví sú samostatnými nárokmi (strata na zárobku po dobu pracovnej neschopnosti, strata na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, nárok na bolestné, nárok za sťaženie spoločenského uplatnenia a nárok na náhradu účelne vynaložených nákladov na liečenie poškodeného), pri ktorých plynie vlastná premlčacia doba.**

Ak sa žaloba podá bez toho, aby bol nárok na náhradu škody v žalobe vyčíslený alebo aspoň objektívne určiteľný, súd žalobu zamietne ako predčasne podanú.

 Pokiaľ ide o premlčanie nároku na náhradu škody, ustanovenie § 106 ods. 1 OZ ustanovuje, že sa právo náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Jednou z podmienok úspešného uplatnenia nároku na náhradu škody na zdraví je predpoklad, že došlo zo strany zdravotníckeho zariadenia k porušeniu právnej povinnosti, resp. k tomu, že zdravotnícky pracovník porušil svoju povinnosť poskytovať zdravotnú starostlivosť v zmysle de lege artis medicinae. Ďalej musí byť preukázaná existencia škodlivého následku na strane poškodeného pacienta a existencia kauzálneho nexu medzi protiprávnym konaním a vzniknutým škodlivým následkom. Už z toho plynie logický predpoklad, že **slovné spojenie „vedomosť o vzniknutej škode“ nezahŕňa vždy len informáciu o ustálenom zdravotnom stave, resp. jeho stabilizácii, ale obsahuje tiež všetky ďalšie predpoklady pre možnosť uplatnenia nároku v občianskom súdnom konaní** (nález ÚS ČR z 28. 1. 016, sp. zn. II. ÚS 2946/13).

 Bez splnení predpokladů uvedených v ustanovení § 113 obč. zák. Není možné počátek subjektivní promlčecí doby k uplatnění nároku na náhradu újmy na zdraví s poukazem na omezené duševní schopnosti poškozeného posouvat v neprospěch odpovědné osoby. (Ro NS ČR, sp. zn. 25 Cdo 3515/2015, z 30. 3. 2016).

Subjektívna premlčacia doba – škoda na zdraví

Subjektívna premlčacia doba na uplatnenie nároku **na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti** (§ 447 OZ) začína plynúť zásadne od okamihu, kedy sa poškodený dozvedel o zárobku dosahovanom pred poškodením a po poškodení, prípadne kedy bolo vydané rozhodnutie o priznaní invalidného dôchodku a poškodený sa o ňom dozvedel.

Nárok na náhradu za stratu na zárobku sa premlčuje ako jeden celok, nie iba ako nároky na jednotlivé mesačne sa opakujúce plnenia z neho vyplývajúce, poskytované vo forme dôchodku (tzv. renty). Tento nárok možno uplatniť žalobou na súde až po tom, čo bolo príslušným orgánom vydané rozhodnutie o priznaní invalidného dôchodku a poškodený sa o ňom dozvedel (porovnaj *Rc 36/2007*). To isté potom platí v súvislosti s nárokom na náhradu straty na dôchodku.

V prípade nároku na **odškodnenie bolesti a za sťaženie spoločenského uplatnenia** (§ 444 OZ) poškodeného sa poškodený dozvie o škode v čase, kedy možno objektívne vykonať bodové ohodnotenie bolesti a sťaženia jeho spoločenského uplatnenia; od tohto okamihu plynú subjektívna premlčacia doba. Výška bodového ohodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia vyplýva z lekárskeho posudku.

 Dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, že žalobkyňa sa o tom, kto za škodu zodpovedá, dozvedela už v priebehu trestného konania vedeného proti vodičovi žalovanej 3/ na Okresnom súde v Hainburgu, ktorý rozhodol rozsudkom z 8. mája 2002. Aj pokiaľ ide o otázku nadobudnutia vedomosti žalobkyne o škode sa dovolací súd stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, že žalobkyňa túto vedomosť získala už z posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia, ktorý bol vyhotovený 6. júna 2003. Dvojročná premlčacia doba (§ 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka) v danom prípade uplynula 6. júna 2005, právo na náhradu škody voči žalovanej 3/ ale žalobkyňa uplatnila až 2. novembra 2006 (Ro NS SR z 27. 1. 2011, sp. zn. 3 Cdo 146/2010).

Poškodenému môže vzniknúť z pôvodnej škodovej udalosti v prípade neskoršieho **zhoršenia už ustáleného zdravotného stavu aj ďalší (nový) nárok na náhradu škody** (na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia), ktorý je potrebné z hľadiska premlčania posudzovať samostatne ako nárok so samostatnou subjektívnou premlčacou dobou a rozdielnym začiatkom jej plynutia.

Subjektívna premlčacia doba – bolestné

Pri odškodnení bolesti je potrebné prihliadať na to, že okolnosti rozhodujúce pre určenie bolestného sa stanú známe až po ukončení liečebného procesu, resp. po jeho ustálení. Poškodený sa až v tomto momente dozvie o tejto škode a jej výške.

Sťaženie spoločenského uplatnenia vzniká v dobe, v ktorej je možné zdravotný stav poškodeného po úraze, chorobe z povolania alebo inom poškodení na zdraví, príp. po ich zhoršení považovať za ustálený a v ktorej je teda možné posúdiť, aký má zmenený (zhoršený) zdravotný stav poškodeného preukázateľne nepriaznivé dôsledky na životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh a pristúpiť k jeho bodovému ohodnoteniu.

 O škode spočívajúcej v sťažení spoločenského uplatnenia sa poškodený dozvie v dobe, kedy možno objektívne vykonať bodové ohodnotenie sťaženia jeho spoločenského uplatnenia; od tohto okamihu plynie subjektívna premlčacia doba. Posúdenie otázky, kedy sa zdravotný stav poškodeného ustálil, je nezávislé od vyjadrenia lekára (*Ro NS ČR z 13. 7. 2001, sp. zn. 25 Cdo 1169/2000*).

Poškodenému môže vzniknúť z pôvodnej škodovej udalosti v prípade neskoršieho **zhoršenia už ustáleného zdravotného stavu aj ďalší (nový) nárok na náhradu škody** (na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia), ktorý je potrebné z hľadiska premlčania posudzovať samostatne ako nárok so samostatnou subjektívnou premlčacou dobou a rozdielnym začiatkom jej plynutia.

 Poškodenému môže vzniknúť zo škodovej udalosti v prípade neskoršieho zhoršenia už ustáleného zdravotného stavu aj ďalší nárok na náhradu na sťaženie spoločenského uplatnenia. Taký nárok treba posudzovať z hľadiska premlčania samostatne, ako nárok so samostatnou subjektívnou premlčacou dobou, a s rozdielnym začiatkom jej plynutia. Nemožno tu paušálne vychádzať z toho, že premlčacia doba na vykonanie práva na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia začína plynúť prvý deň po skončení pracovnej neschopnosti poškodeného (*R 9/1986*).

Subjektívna premlčacia doba – škoda veci

V prípade škody na veciach je začiatok plynutia premlčacej doby viazaný na okamih, keď poškodený zistil stratu alebo zničenie veci a keď je objektívne možné vyčíslit' náklady na jej opravu.

Ak **nárok na náhradu škody tvorí jeden nedielny celok** (napr. škoda spôsobená účtovníčkou vo firme), začína premlčacia doba plynúť až vtedy, ak sa poškodený dozvie o celej škode. Za samostatné nároky na náhradu škody sa však budú považovať nároky z dvoch alebo viacerých oddelených škodových udalostí, aj keby išlo o opakované porušenie právnej povinnosti tými istými subjektmi (napr. škodca dvoma samostatnými zásahmi poškodí majetok toho istého poškodeného).

Ak došlo len k menšiemu poškodeniu jednotlivých častí, prípadne súčiastok vozidla, ktorých cena je bežne známa, a poškodený sa s touto škodou oboznámil ihneď po nehode, súdy posudzujú začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby súčasne so vznikom škodovej udalosti. Inak je to však pri rozsiahlejších škodách na vozidle, najmä ak poškodený nemá potrebné znalosti na posúdenie druhu a rozsahu škody, a ak sa vozidlo musí opravovať v odbornej opravovni. Proti takto posudzovanému začiatku subjektívnej premlčacej doby nemožno mať námietky, ak sa poškodený dozvie o výške škody až po skončení opravy z doručenej faktúry, pokiaľ sa o cene opravy nedozvedel už skôr. → **Faktúra**

Subjektívna premlčacia doba – faktúra za opravu

 Nie je potrebné, aby poškodený poznal rozsah (výšku) škody presne (napr. na základe odborného posudku), ale v zmysle ustanovenia § 106 ods. 1 OZ sa poškodený dozvie o škode vtedy, keď má údaje, ktoré mu umožňujú podať žalobu o náhradu škody na súde, t. j. keď nadobudol vedomosť o rozsahu majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, a to aspoň v približnej sume s možnosťou jej dodatočného spresnenia (Ro NS ČR z 29. 11. 2006, sp. zn. 25 Cdo 721/2005).

Žalobkyňa sa dozvedela o tom, kto jej škodu na motorovom vozidle spôsobil v deň dopravnej nehody, tak ako preukazuje Záznam o dopravnej nehode z 29. júla 2000. Skutočnosť, že poškodená poznala identitu škodcu vyplýva aj z Potvrdenia o malej dopravnej nehode z 29. júla 2000 podpísané žalobkyňou, žalovaným 1/ a príslušníkom PZ SR. Vedomosť žalobkyne nielen o osobe škodcu (žalovaný 1/) ale aj o rozsahu škody na jej vozidle najneskôr dňa 22. augusta 2000 preukazuje zálohová faktúra z 21. augusta 2000, ktorú jej vystavil autoservis po dopravnej nehode. Od tohto okamihu, t.j. doručenia zálohovej faktúry 22. augusta 2000, žalobkyňa mala preukázateľne vedomosť nielen o tom, kto za škodu zodpovedá, ale aj o rozsahu škody a mohla si príslušnou žalobou na súde uplatniť aj nárok na náhradu škody, teda skôr, ako bola reálne vykonaná oprava vozidla. **So zreteľom na uvedené pre začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka nie je rozhodujúci okamih doručenia konečnej faktúry po vykonaní opravy motorového vozidla, z ktorej získala vedomosť o škode, ako nesprávne ustálil súd prvého stupňa** (Ro NS SR z 30. 3. 2011, sp. zn. 3 Cdo 231/2009).

Objektívna premlčacia doba – úvodné poznámky

Ustanovenie § 106 ods. 2 OZ ustanovuje objektívnu časovú hranicu, ktorú premlčacia doba nesmie prekročiť (objektívna premlčacia doba). Po jej uplynutí sa právo na náhradu škody premlčí vždy, aj keď dosiaľ neuplynula ešte subjektívna premlčacia doba.

Pre rozlíšenie dĺžky objektívnej premlčacej doby (trojročnej a desaťročnej) je rozhodujúca forma zavinenia škodcu, totiž či z jeho strany išlo o konanie úmyselné. Občianske právo nedefinuje pojem zavinenia a pri skúmaní tejto otázky vychádza tradične z trestného práva hmotného.

Základná **objektívna premlčacia doba** je 3-ročná. Uplatní sa **len pri škode na veciach**, ak ide len o škodu, ktorá nebola spôsobená úmyselne (škoda spôsobená z nedbanlivosti). Naproti tomu tam, kde ide o škodu spôsobenú na veci úmyselne, ustanovuje zákon hranicu pre premlčanie práva na náhradu škody na desať rokov od škodovej udalosti.

 Na plynutie trojročnej objektívnej premlčacej doby podľa ustanovenia § 106 ods. 2 OZ nemá vplyv subjektívna premlčacia doba podľa ustanovenia § 106 ods. 1 OZ. To však neplatí pri škode spôsobenej na zdraví (§ 106 ods. 2 *in fine*). Je teda nesprávny názor, že by sa objektívna premlčacia doba (§ 106 ods. 2 OZ) predlžovala o subjektívnu premlčaciu dobu (§ 106 ods. 1 OZ), ak začiatok subjektívnej premlčacej doby dopadne ešte do plynutia objektívnej premlčacej doby (napr. ak sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá, pred skončením objektívnej premlčacej doby) (*Z III, s. 279 a 280*).

Začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby

Základná objektívna premlčacia doba je **3-ročná**. Uplatní sa **len pri škode na veciach, ak ide len o škodu, ktorá nebola spôsobená úmyselne** (škoda spôsobená z nedbanlivosti). Naproti tomu tam, kde ide o škodu spôsobenú na veci **úmyselne**, ustanovuje zákon hranicu pre premlčanie práva na náhradu škody na **10 rokov** od škodovej udalosti.

 Na plynutie trojročnej objektívnej premlčacej doby podľa ustanovenia § 106 ods. 2 OZ nemá vplyv subjektívna premlčacia doba podľa ustanovenia § 106 ods. 1 OZ. To však neplatí pri škode spôsobenej na zdraví (§ 106 ods. 2 *in fine*). Je teda nesprávny názor, že by sa objektívna premlčacia doba (§ 106 ods. 2 OZ) predlžovala o subjektívnu premlčaciu dobu (§ 106 ods. 1 OZ), ak začiatok subjektívnej premlčacej doby dopadne ešte do plynutia objektívnej premlčacej doby (napr. ak sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá, pred skončením objektívnej premlčacej doby) (*Z III, s. 279 a 280*).

Udalosť, z ktorej škoda vznikla

Začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby (§ 106 ods. 2 OZ) je viazaný na „**udalosť, z ktorej škoda vznikla**“. Tento pojem (škodová udalosť) je potrebné vykladať tak, že **zahŕňa nielen protiprávny úkon alebo zákonom osobitne kvalifikovanú udalosť, ktorá viedla k vzniku škody, ale aj vznik samotnej škody** (B 2/1992). Udalosť, z ktorej škoda vznikla, nemožno stotožňovať iba s protiprávnym úkonom či udalosťou vyvolávajúcou škodu, lebo tak by mohla objektívna premlčacia doba začať plynúť skôr, než ku škode na veciach (majetku) vôbec došlo, príp. škoda by mohla vzniknúť až po uplynutí objektívnej premlčacej doby alebo by nemusela vzniknúť vôbec. Ak napr. v dôsledku odstrelu v lome prasknú na dome múry, udalosťou, ktorá spôsobila škodu, je prasknutie múrov; vtedy došlo k spojeniu porušenia právnej povinnosti, v dôsledku čoho vznikla škoda, so samotným vznikom škody – prasknutím múrov (porovnaj R 38/1975).

 Škodová udalosť – Začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby (§ 106 ods. 2 OZ) je viazaný na udalosť, z ktorej vznikla škoda. Pojem udalosti, z ktorej vznikla škoda, zahŕňa nielen právne kvalifikovanú udalosť, ktorá viedla k vzniku škody, ale aj vznik samotnej škody. Z hľadiska § 106 ods. 2 OZ nemožno teda udalosť, z ktorej vznikla škoda, stotožňovať len so škodovou udalosťou, pretože by tak objektívna premlčacia doba mohla začať plynúť skôr, ako ku škode na majetku vôbec došlo, príp. by škoda mohla vzniknúť až po uplynutí objektívnej premlčacej doby alebo by nemusela vzniknúť vôbec (Ro NS ČR z 18. 10. 2005, sp. zn. 25 Cdo 2749/2004).

 Banská činnosť – Začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby (§ 106 ods. 2 OZ) je viazaný na udalosť, z ktorej vznikla škoda. Tento pojem (škodová udalosť) je potrebné vykladať tak, že zahŕňa nielen protiprávny úkon či zákonom osobitne kvalifikovanú udalosť (napr. banská činnosť), ktoré viedli ku vzniku škody, ale aj vznik samotnej škody (Ro NS ČR z 13. 12. 2000, sp. zn. 25 Cdo 699/1999).

 Znečistenie vody – Objektívna trojročná premlčacia doba na uplatnenie nároku na jednorazovú náhradu zodpovedajúcu zníženiu hodnoty nehnuteľného majetku z dôvodu zhoršenia akosti podzemnej vody začína plynúť okamihom, kedy došlo k zákonom predvídanému zhoršeniu kvality vody a na jej plynutí nič nemení ani následné opakovanie škodovej udalosti, pokiaľ už na stratu kvality vody nemalo vplyv a pokiaľ iba zhoršovalo doterajší stav a znemožňovalo zlepšenie kvality vody samočistiacou schopnosťou pôdy (Ro NS ČR z 31. 10. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2947/1999).

Objektívna premlčacia doba - aplikácia

Ak nárok na náhradu škody tvorí **nedeliteľný celok**, začína premlčacia doba plynúť až vtedy, keď sa poškodený **dozvie o celej škode**. Za **samostatné nároky na náhradu škody** treba považovať nároky z dvoch i viacerých oddeliteľných škodových udalostí, a to i keď ide o opakovanie toho istého porušenia právnej povinnosti medzi tými istými subjektmi (napr. dvoma oddeliteľnými neoprávnenými zásahmi škodcu proti majetku toho istého poškodeného). Z hľadiska premlčania nemožno preto považovať nároky na náhradu škôd vznikajúcich a narastajúcich pokračujúcim porušovaním tej istej právnej povinnosti za jediný nedeliteľný nárok na náhradu škody, ktorý by vznikol až po skončení porušovania právnej povinnosti alebo po dovŕšení celkovej škody, ale za samostatné nároky, na uplatnenie ktorých začína plynúť premlčacia doba, len čo sa poškodený o vzniknutých škodách dozvedel (*R 38/1975*).

Ustanovenie § 106 ods. 2 OZ sa uplatní nielen v prípade priamej škody na veciach, ale aj v prípade **akejkoľvek majetkovej straty na strany poškodeného**. Táto strata sa môže týkať aj práva, ktoré má majetkovú hodnotu. Takým právom je napr. pohľadávka alebo právo na plnenie zo zmenky.

Pri škodách spôsobených na zdraví neplatí žiadna objektívna premlčacia doba. To znamená, že ak ide o škodu na zdraví, neustanovuje sa vôbec nijaká objektívna časová hranica, pretože škoda na zdraví sa prejaví často až po niekoľkých rokoch. Znamená to, že pri škodách na zdraví platí len subjektívna premlčacia doba ustanovená v § 106 ods. 1 OZ.

Premlčanie bezdôvodného obohatenia (BO)

§ 107 OZ: (1) Právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

(2) Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

Rovnaká právna úprava ako pre premlčanie práva na náhradu škody platí v § 107 OZ aj v prípade premlčania práva pri bezdôvodnom obohatení (pozri § 451 až 459 OZ). Aj v tomto ustanovení je zakotvená kombinovaná premlčacia doba, t. j. subjektívna a objektívna premlčacia doba.

 Pre začiatok behu subjektívnej premlčacej doby sa vyžaduje skutočná, nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bolo získané bezdôvodné obohatenie a kto ho získal. Pritom nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o získaní tohto obohatenia na jeho úkor dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti prípadne aj skôr. Naproti tomu, plynutie objektívnej premlčacej doby je upravené bez akejkoľvek závislosti na subjektívnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení získanom na jeho úkor; v zmysle ustanovenia § 107 ods. 2 O. z. plynie odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu (*R 25/1986, s. 111 ods. 4 a s. 112 ods. 1*).

NOZ § 114 Premlčanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia

Pri nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia začne premlčacia lehota plynúť odo dňa, keď sa oprávnený dozvedel **alebo pri náležitej starostlivosti mohol dozvedieť**, že k bezdôvodnému obohateniu došlo, a kto je povinný ho vydať. Najneskôr sa nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčí za desať rokov odo dňa, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo.

Bezdôvodné obohatenie – subjektívna premlčacia doba

Ustanovenie § 107 ods. 1 OZ upravuje začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby a súčasne určuje dĺžku tejto premlčacej doby v trvaní dvoch rokov. Pre začiatok jej plynutia je rozhodujúci deň, keď sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o:

- vzniku bezdôvodného obohatenia na jeho úkor a
- subjekte, ktorý sa bezdôvodne obohatil.

 Oprávnený sa dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor obohatil vtedy, keď **skutočne (preukázateľne) zistí skutkové okolnosti, na základe ktorých môže podať žalobu o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t. j. keď nadobudne vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia, a to bez ohľadu na to, že sa o týchto skutočnostiach mohol dozvedieť aj skôr.** To, kedy sa oprávnený dozvedel (dospel k záveru), ako takýto nárok, vyplývajúci z týchto skutkových okolností, možno právne kvalifikovať, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné (*Ro NS SR, sp. zn. 1 Cdo 67/2011*).

Pri posudzovaní začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby podľa 107 ods. 1 OZ je potrebné vychádzať z **preukázanej, skutočnej, nie teda len predpokladanej vedomosti oprávneného o tom, že na jeho úkor došlo k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal;** ustanovenie § 107 ods. 1 OZ nemá touto vedomosťou na mysli znalosť právnej kvalifikácie, ale iba skutkových okolností, z ktorých možno vyvodíť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie (*Ro NS ČR z 15. 6. 2010, sp. zn. 21 Cdo 3433/2008 a 21 Cdo 3434/2008*).

Za rozhodujúci pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby pre uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia v zmysle § 107 ods. 1 OZ treba považovať deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal; nie je pritom rozhodujúce, že oprávnený mal možnosť dozvedieť sa potrebné skutočnosti už skôr (pozri *Ro NS SR, sp. zn. 3 Cdo 145/2004*). Inak povedané, pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa **vyžaduje skutočná (preukázaná), nielen predpokladaná vedomosť oprávneného.**

Začatie plynutia subjektívna premlčacia doba – bezdôvodné obohatenie

V prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením z **neplatného právneho úkonu** je pre začiatok plynutia premlčacej doby rozhodujúci subjektívny moment, keď oprávnený zistí také okolnosti, z ktorých možno vyvodiť, že právny úkon, z ktorého bolo plnené, je neplatný.

Premlčacia doba na uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia z plnenia, ktorého *právny dôvod odpadol* vzniká okamihom, kedy odpadol právny dôvod z už poskytnutého plnenia.

V prípade, keď právny dôvod plnenia odpadol z dôvodu rozhodnutia súdu o nároku žalobcu, začína premlčacia doba plynúť tým momentom, kedy bolo *vyhlásené konečné rozhodnutie súdu* a nie od momentu, kedy toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Tento názor je v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu SR, ktorý túto otázku riešil v prípade, keď právoplatný rozsudok odvolacieho súdu o priznaní plnenia bol zrušený rozsudkom dovolacieho (najvyššieho) súdu. Premlčacia doba podľa jeho názoru začína v tomto prípade plynúť už od vyhlásenia nového rozhodnutia dovolacím súdom, ktorý posudzoval tento nárok, a nie až odvtedy, kedy bol doručený rozsudok dovolacieho súdu, ktorým bol zrušený pôvodný právoplatný rozsudok odvolacieho súdu.

 Premlčanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého tým, že pôvodný rozsudok, na základe ktorého sa pri ochrane osobnosti plnila náhrada peňažného zadosťučinenia, bol po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nahradený novým, návrh zamietajúcim rozsudkom, začína plynúť už jeho vyhlásením. Doručenie zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu teda nie je tým okamihom, ktorým dochádza k získaniu bezdôvodného obohatenia, a preto nemožno od neho počítať plynutie premlčacej doby (*Ro NS SR, sp. zn. 3 Cdo 124/2002*).

Bezdôvodné obohatenie - objektívna premlčacia doba

Objektívnu premlčaciu dobu zákon stanovuje v trvaní **3 rokov** v prípade, že k získaniu bezdôvodného obohatenia došlo z nedbanlivosti a **10 rokov**, ak ide o úmyselné konanie.

Pre začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je rozhodujúci deň, kedy skutočne (fakticky) došlo k získaniu bezdôvodného obohatenia. K splneniu predpokladov pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby (§ 107 ods. 1 OZ) potom nemôže dôjsť skôr, než bezdôvodné obohatenie vôbec vznikne. Subjektívna premlčacia doba preto môže začať plynúť najskôr so začiatkom objektívnej lehoty.

 Pre začiatok plynutia 3-ročnej, príp. 10-ročnej objektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je rozhodný okamih, kedy bezdôvodné obohatenie skutočne (fakticky) vzniklo. Bezdôvodné obohatenie získané plnením bez právneho dôvodu vzniká už samotným prijatím plnenia. Vtedy tiež začne plynúť objektívna premlčacia doba (*Ro NS ČR zo 14. 8. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2758/2006*).

Okamihom, od ktorého sa začiatok plynutia objektívne premlčacej doby odvíja, je teda **okamih vzniku zodpovednostného vzťahu z bezdôvodného obohatenia**, a to bez zreteľa na to, či oprávnený subjekt o svojom práve na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia vedel, alebo nie.

 Plnenie bez právneho dôvodu – Bezdôvodné obohatenie získané plnením bez právneho dôvodu vzniká už samotným prijatím tohto plnenia; týmto okamihom začína plynúť objektívna premlčacia doba podľa § 107 ods. 2 OZ (*Ro NS ČR z 30. 5. 2001, sp. zn. 33 Cdo 1864/2000*).

Keď bezdôvodné obohatenie vzniká postupne

Ak je *plnenie bez právneho dôvodu* poskytované postupne po čiastkových sumách, objektívna premlčacia doba začína plynúť pri každej z nich osobitne v okamihu, keď došlo k plneniu. Každá z čiastkových platieb plnených bez právneho dôvodu má tak svoj samostatný právny osud, premlčuje sa samostatne a samostatne sa tiež posudzuje prípadné omeškanie s jej vydaním.

 Pre posúdenie začiatku plynutia objektívnej premlčacej doby je irelevantné, kedy (a či vôbec) sa stal nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia splatným. Skutočnosť, že oprávnený vyzval obohateného na vydanie všetkých bezdôvodne poskytnutých platieb ich súhrnným vyčíslením, nemôže preto nič zmeniť na tom, že tým požaduje vydanie viacerých plnení poskytnutých bez právneho dôvodu, teda požaduje splniť viacero samostatných dlhov, hoci všetky vznikli nevrátením plnenia z bezdôvodného obohatenia (*Ro NS ČR zo 14. 12. 2006, sp. zn. 33 Odo 52/2005*).

Ro Najvyššieho súdu SR z 11. 12. 2013, sp. zn. 1MCdo/16/2011

V prípade práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia zákon ustanovuje dvojročnú subjektívnu a trojročnú, resp. desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu. Ich vzájomný vzťah je taký, že pokiaľ skončí plynutie jednej z nich a dôjde k vzneseniu námietky premlčania, premlčané právo nemožno oprávnenému priznať. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúci deň, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil. **Objektívna premlčacia doba začína plynúť od okamihu, keď k bezdôvodnému obohateniu skutočne (fakticky) došlo. Súdna prax v tejto spojitosti už dávnejšie dovodila, že začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby je nezávislý od akejkolvek subjektívnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení a viaže sa len na jedinú rozhodujúcu okolnosť, ktorou je vznik bezdôvodného obohatenia** (k tomu porovnaj R 25/1986). **Názor, že plynutie objektívnej premlčacej doby je upravené bez akejkolvek závislosti na subjektívnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení získanom na jeho úkor, sa naďalej uplatňuje aj v súčasnej rozhodovacej činnosti súdov** (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. marca 2013 sp. zn. 1 Cdo 67/2011 alebo rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 11. decembra 2008 sp. zn. 33 Odo 1136/2006). **Rovnaký prístup sa prezentuje aj v teórii. Pokiaľ generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní tvrdil, že na začatie plynutia objektívnej premlčacej doby je nevyhnutný aj ďalší predpoklad, a to existencia povinnej osoby, voči ktorej sa oprávnený môže domáhať vydania bezdôvodného obohatenia (zrejme v zmysle vedomosti oprávneného o povinnej osobe), s týmto jeho názorom sa nemožno stotožniť, nakoľko plynutie tejto premlčacej doby podmieňuje okolnosťou, ktorej splnenie zákon nevyžaduje.** Z podaného výkladu je tak zjavné, že objektívna premlčacia doba môže uplynúť a z tohto dôvodu sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia môže premlčať bez toho, že by sa oprávnený o bezdôvodnom obohatení alebo obohatenom subjekte vôbec dozvedel, t. j. aj keby subjektívna premlčacia doba (s ktorou vlastne generálny prokurátor plynutie objektívnej premlčacej doby nesprávne spája) ani plynúť nezačala.

Premlčanie bezdôvodného obohatenia v obchodnom práve

Právnu úpravu premlčania bezdôvodného obohatenia, obdobnú ustanoveniu § 107 OZ, Obchodný zákonník nemá. K otázke aplikácie ustanovenia § 107 OZ o premlčaní práva na vydanie bezdôvodného obohatenia na obchodné záväzkové vzťahy sa judikatúra stavala kladne i odmietavo.

Názory súdnej praxe vo vzťahu k premlčaniu bezdôvodného obohatenia v obchodných záväzkových vzťahoch zjednotil v ČR až judikát *Rc 26/2004*, ktorý **otázku premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia podriadil celkom úprave Obchodného zákonníka**. K tomuto názoru sa vo vzťahu k bezdôvodnému obohateniu získanému z dôvodu neplatnosti právneho úkonu prihlásila aj súdna prax na Slovensku (Ro NS SR z 26. 2. 2004, sp. zn. 4 Obo 57/03). Tento právny názor bol následne potvrdený aj nálezom Ústavného súdu SR (Na ÚS SR z 13. 12. 2005, sp. zn. IV. ÚS 214/04). Následne vychádzal z neho Najvyšší súd SR aj vo svojej ďalšej rozhodovacej praxi (napr. Ro NS SR zo 6. 10. 2005, sp. zn. 5 Obo 86/2005).

 Ak vznikne vo vzťahoch medzi podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti alebo vo vzťahu medzi samosprávnou územnou jednotkou a podnikateľom pri jeho podnikateľskej činnosti, týkajúcej sa zabezpečovania verejných potrieb, bezdôvodné obohatenie plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, riadi sa premlčanie práva na jeho vydanie právnou úpravou Obchodného zákonníka (*Rc 26/2004*).

Premlčanie súdom priznaného práva

§ 110 ods. 1: Ak bolo právo priznané právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď sa malo podľa rozhodnutia plniť. Ak právo dlžník písomne uznal čo do dôvodu i výšky, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď k uznaniu došlo; ak bola však v uznaní uvedená lehota na plnenie, plynie premlčacia doba od uplynutia tejto lehoty.

§ 102 NOZ: Premlčanie judikovaného nároku : Nárok priznaný rozhodnutím súdu sa premlčí za desať rokov odo dňa, keď sa rozhodnutie súdu stalo vykonateľným. Začiatok plynutia premlčacej lehoty je tu viazaný na vykonateľnosť súdneho resp. rozhodcovského rozhodnutia.

Priznanie práva právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu (napr. rozhodcovského súdu). Za také rozhodnutie sa podľa súdnej praxe nepovažuje uznesenie o dedičstve.

 Uznesenie o dedičstve nie je rozhodnutím, ktorým by bolo porúčiteľovmu veriteľovi priznávané právo, ktoré by mohlo byť vymáhané súdnym výkonom rozhodnutia alebo exekúciou - nemá preto účinky, ktoré predpokladá ustanovenie § 110 ods. 1 OZ (*Uz NS ČR z 21. 12. 2010, sp. zn. 29 Cdo 865/2009*).

Právo priznané právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu sa podľa § 110 ods. 1 prvej vety OZ premlčuje za desať rokov odo dňa, keď malo byť podľa rozhodnutia plnené. Spravidla ide o uplynutie lehoty na plnenie (paričnej lehoty) v dĺžke troch dní od právoplatnosti rozsudku (pozri § 160 ods. 1 OSP). Ak súd určí dlhšiu lehotu, premlčacia doba plynie od tejto lehoty a ak sa plnenie rozloží na splátky, nová premlčacia doba začína plynúť od splatnosti každej splátky osobitne. Ak lehota na plnenie nebola v rozsudku súdu určená, začína plynúť premlčacia doba odo dňa, kedy tento rozsudok nadobudol právoplatnosť.

V prípade súdom schváleného zmieru (§ 99 OSP) je pre začiatok plynutia novej 10-ročnej premlčacej doby rozhodný deň, kedy sa malo podľa zmieru plniť. Táto lehota nemôže začať plynúť skôr ako bolo uznesenie súdu o schválení zmieru doručené (§ 171 ods. 1 OSP).

Premlčanie nároku v prípade uznania dlhu

Platné uznanie práva zakladá z hľadiska plynutia a dĺžky premlčacej doby plynutie novej premlčacej doby v dôsledku jej pretrhnutia (prerušenia). **Namiesto doteraz uplynulej premlčacej doby začína plynúť nová 10-ročná premlčacia doba.** Ak v uznaní bola výslovne uvedená lehota na plnenie, začína nová premlčacia doba plynúť až po uplynutí tejto lehoty. Ak nebola v uznaní uvedená lehota na plnenie, premlčacia doba začína plynúť od toho dňa, keď k uznaniu došlo. Spravidla ide o deň, kedy bola vyhotovená písomnosť, ktorá sa týka uznania dlhu.

Z ustanovenia § 110 ods. 1 OZ nevyplýva, že by nebolo možné uznať už premlčaný dlh; teda inak povedané, uznanie premlčaného dlhu nie je v tomto smere viazané na vedomosť dlžníka o tom, že dlh je premlčaný (pozri R 51/1968). Okolnosť, že s uznaním dlhu nemožno spájať účinky uvedené v § 558 OZ, ak dlžník o premlčaní v čase uznania nevedel, je v danej veci (pre účely posúdenia premlčania) bezvýznamná.

 Na kvalifikované uznanie práva podľa § 110 ods. 1 OZ s dopadom na plynutie a dĺžku premlčacej doby sa nevyžaduje, na rozdiel od uznania dlhu podľa § 558 OZ, vyjadrenie prísľubu zaplatiť dlh dlžníkom. Veriteľovo právo na zaplatenie dlhu sa potom síce premlčuje v 10-ročnej premlčacej dobe, ale v prípadnom súdnom konaní ho postihuje dôkazná povinnosť preukázať existenciu a výšku dlhu (*Ro NS ČR z 1. 7. 2008, sp. zn. 28 Cdo 84/2008*).

I právo priznané právoplatným súdnym rozhodnutím môže byť dlžníkom písomne uznané čo do dôvodu a výšky (§ 110 ods. 1 druhá veta OZ). Toto právo sa potom premlčí za desať rokov odo dňa, keď k uznaniu došlo, poprípade za desať rokov od uplynutia lehoty na plnenie, uvedenej v písomnom uznaní dlhu (*R 32/1979*).

Obchodný zákonník má osobitnú úpravu prerušenia premlčacej doby (§ 407). Týka sa len uznania záväzku (k uznaniu záväzku porovnaj § 323 OBZ), pričom nová premlčacia doba je v takom prípade 4-ročná. Všeobecné obmedzenie trvania premlčacej doby v § 408 OBZ (najviac 10 rokov) však platí i tu.